

ΚΩΝΣΤΑΝΤ. ΤΡΥΦΕΡΟΥΛΗ

Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΝΕΠΙΓΡΑΦΟΣ ΠΛΑΞ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΓΑΖΩΡΟΥ

Στὸ χωρίον Γάζωρον τοῦ νομοῦ Σερρών καὶ στὴν αὐλὴ τοῦ κοινοτικοῦ καταστήματος βρίσκεται μιὰ πολὺ ἐνδιαφέρουσα, ἀλλὰ δυστυχῶς σπασμένη σὲ δύο κομμάτια ἐπιγραφὴ 27 στίχων, ἡ ὁποία, ἀπὸ ὅ,τι ἦταν δυνατὸ νὰ ἐξακριβωθῇ, εἶναι ἀνέκδοτη. Κατὰ τὶς μαρτυρίες τῶν κατοίκων ἡ ἐπιγραφὴ βρέθηκε τὸ ἔτος 1958 σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, πού εἶναι χίλια περίπου μέτρα βορείως τοῦ τμήματος τοῦ δημοσίου δρόμου, πού ἐφάπτεται στὸ χωριό.

Τὸ μέγιστον μῆκος της (σ' αὐτὸ περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἀετωματώδης ἐπίστεψη καὶ ὁ γόμφος, δηλαδὴ ὁ σφηνοειδῆς πάσσαλος τῆς βάσεως γιὰ νὰ στερεώνεται στὴ γῆ) εἶναι περίπου δύο μέτρα, τὸ πλάτος της 0,55 τοῦ μ. περίπου, καὶ τὸ πάχος τῶν κροτάφων της 0,15 τοῦ μ. Τὸ ὕψος τῶν γραμμάτων φτάνει τὰ 0,03 τοῦ μ. καὶ εἶναι φανερὴ ἡ ἐπιμέλεια τὴν ὁποία κατέβαλε ὁ τεχνίτης γιὰ τὴν χάραξη τῶν γραμμάτων.

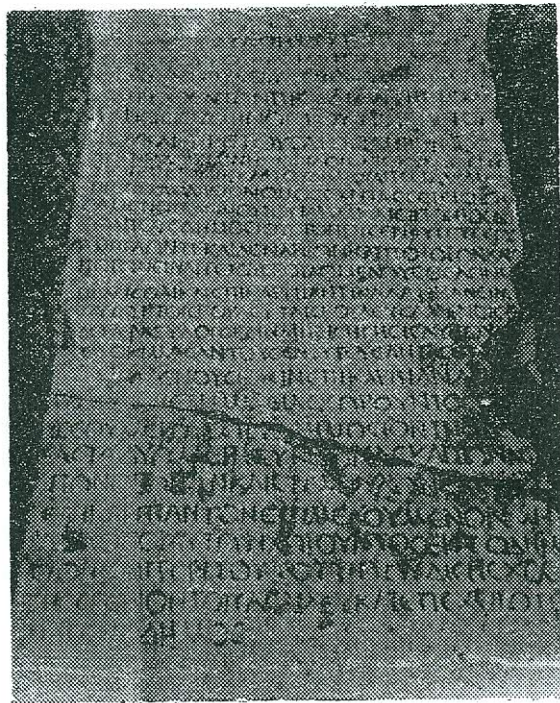
Ὁ τύπος δὲν παρέχει τὶς δυνατότητες νὰ δημοσιευθῇ ἢ μεταγραφῇ τῆς ἐπιγραφῆς μὲ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν καθιερωμένων ἐπιγραφικῶν συμβόλων, καὶ γι' αὐτὸ ὁ ἀναγνώστης στὴν ἀνάγνωσή της θὰ πρέπει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του τὰ ἀκόλουθα συμβατικά: α) τηρεῖται πιστὰ ἡ ὀρθογραφία τοῦ κειμένου ἢ ὁποία δὲν παρουσιάζει δυσκολίες στὴν κατανόησή της, β) τοποθετοῦνται σὲ εἰσαγωγικὰ τὰ γράμματα τῶν ὁποίων τὰ ἴχνη εἶναι ἀβέβαια καὶ μπορεῖ νὰ προέρχωνται ἀπὸ ἄλλα γράμματα, καὶ γ) μπαίνουν σὲ παρένθεση οἱ συμπληρώσεις τῶν κενῶν, ὅπου τὰ γράμματα εἴτε λείπουν τελείως ἀπὸ σπάσιμο τῆς πέτρας εἴτε δὲν διακρίνονται καθόλου.

Ὡς ἑξῆς ἀποκαταστήθηκε ἡ ἐπιγραφὴ :

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ

Παρασύρου τοῦ Εὐάλκου, Κοζ«ειμάσ»ου (τὲ)
Πολυχάρμου, Δουλέους τοῦ Βειθύος (τὲ)
κληρωθέντων προέδρων τῆ ι' τοῦ Ἁρ-
(τ)εμεισίου μηνός τοῦ Ἱρ' σεβαστοῦ,
τοῦ καὶ στ' ἔτους, αἰ' Οὐ«λα»ηροῦνος,
τῶ ἐν Γαζόρω μνημονίδοιμα τὸ κυρωθὲν ὑ-

πό τε τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου ἀπεστάλαμεν
 πρὸς σέ, καθ' ἅπερ ὁ νόμος συντάσσει. Εἰσηγη-
 σαμένου Ἀλκίμου τοῦ Τα«ραλ»ᾶ καὶ εἰπόντος δεῖ-
 σθαι τοὺς δημοσίους τόπους ἐνφυτεύσεως
 ἀμπέλων τε καὶ δενδρέων καρποφόρων καὶ ὀ-
 πωρῶν, εἶναι τε τοὺς βουλομένους θέλειν ἐ(πι)-
 μελεῖσθαι καὶ ἐπικαρπίαν τινὰ λαμβάνειν ἐ-
 ξ αὐτῶν, τοῖς βουλευταῖς καὶ βουλευσαμένοις ἐ-
 δοξεν εὐλόγος εἶναι ἢ εἰσήγησις αὐτοῦ (καί)
 ἔδοκίμασαν τοὺς ἐμφυτεύσαντας κα(ί) (τούς)
 (βουλομ)ένους ἔχειν ἐπικαρπίαν ἀ(μπέλων)
 (μέν) (ἐξ) ἡμισείας χωροῦντος το(ῦ) (ἡμι)-
 σέους μέρους εἰς τὸ δημόσιον τῆς δ' ἐ(λαί)-
 ας τὰ δύο μέρη, (σ)υκέ(ων) (δ)έ (καί) τῶν λο(ι)-
 πῶν ὀπωρῶν καὶ στεμφύλων ἔχ(ειν) (τὴν)
 ἐπικαρπίαν τὸν ἐπιμελούμενον μη-
 δενὸς ἕξ αὐτῶν χωροῦντος εἰς τὸ δημό-
 σιον. Καὶ περὶ τούτου ψήφου διενεχθεί-
 σης ἐγένοντο πᾶσαι λεικαί. Ἐπεχειροτό-
 ησεν ὁ δῆμος.

Ἡ ἐνεπίγραφος πλάξ τῆς Γαζώρου

Δὲν εἶναι δύσκολη ἡ χρονολόγηση τῆς ἐπιγραφῆς. Δηλώνεται ἡ χρονολογία τῆς μὲ τὴν τυπικὴ διπλὴ ἔκφραση ποὺ συναντᾶμε σ' ὅλες τὶς ἐπιγραφές τῆς Μακεδονίας τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων. Ἀνήκει στὸ 190 (κόπα ρό) σεβαστὸ ἔτος, ποὺ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 306 (στίγμα τάφ) τῆς Μακεδονικῆς χρονολογίας. Ὅλοι συμφωνοῦν, ὅτι ἀφετηρία τῆς σεβαστῆς χρονολογίας εἶναι τὸ 32 π.Χ. (ναυμαχία τοῦ Ἀκτίου), τῆς δὲ Μακεδονικῆς τὸ 148 π.Χ. (ὄριστικὴ ὑποταγὴ τῆς Μακεδονίας εἰς τοὺς Ρωμαίους μετὰ τὴν καταστολὴ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ἀνδρίσκου). Ἐὰν ἀφαιρεθοῦν 32 καὶ 148 ἔτη ἀντιστοίχως ἀπὸ τὰ 190 καὶ 306, βρίσκουμε τὸ ἔτος 158 μ.Χ., στὸ ὁποῖο χωρὶς ἐπιφύλαξη τοποθετοῦμε τὴν ἐπιγραφή.

Ἡ γλώσσα τῆς ἐπιγραφῆς καὶ ὡς πρὸς τὴν σύνταξη καὶ ὡς πρὸς τὸ λεξιλόγιο ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἀπλῆς Ἑλληνιστικῆς Κοινῆς τοῦ Εὐαγγελίου. Πολὺ ἐνδιαφέρον ἔχει ἡ λέξη «μνημονίδοιμα» (στίχ. 7), ποὺ ἐδῶ γιὰ πρώτη φορὰ ἀπαντᾶται καὶ πλουτίζει τὸ λεξιλόγιο τῆς Ἑλληνικῆς κατὰ μίαν μονάδα. Σημαίνει περίπου ὅ,τι καὶ ἡ λέξη νομοσχέδιο.

Ἡ ἐπιγραφή περιέχει ὅλα τὰ τυπικὰ ἐνὸς ψηφίσματος τοῦ δήμου Γαζώρου, ποὺ ἀφορᾷ τὴ νομιμοποίησιν νομῆς δημοσίων κτημάτων ἐναντι μισθώματος. Φαίνεται ὅτι ἦταν σεβαστὴ ἡ δημοσία περιουσία τοῦ δήμου Γαζώρου ἐνῶ πολλοὶ κάτοικοί του ἦσαν ἀκτήμονες ἢ κάτοχοι ἀσημάντων χωραφιῶν. Σιωπηλὰ στὴν ἀρχὴ ἀρχισαν μερικοὶ νὰ ἐκμεταλλεύονται, χωρὶς νὰ δικαιοῦνται, τὰ παραμελημένα δημόσια κτήματα, φυτεύοντας σ' αὐτὰ ὀπωροφόρα δένδρα καὶ ἀμπέλια, καὶ ὕστερα ἀπὸ καιρὸ ἦρθε τὸ ψήφισμα νὰ νομιμοποιήσῃ τὴν παράνομη ἀρχικὰ αὐτὴ νομὴ καὶ νὰ δώσῃ στὸ μέλλον καὶ σ' ἄλλους τὴν δυνατότητα νὰ δενδροφυτεύσουν γιὰ λογαριασμό τους δημόσια κτήματα. Γιὰ ἐνοικίασιν πρόκειται. Ὁρίζεται μάλιστα καὶ τὸ ἐνοίκιο. Ἐπρεπε νὰ δίνουν στὸ δημόσιο τὰ μισὰ ἀκριβῶς σταφύλια (τὸ ἀκριβῶς δηλώνεται «ἕξ ἡμισείας τὸ ἡμισυ»), καὶ τὰ δύο τρίτα τῆς συγκομιδῆς τῆς ἐληᾶς. Δὲν ὑποχρεοῦνται, ὅμως νὰ δώσουν στὸ δημόσιο οὔτε σῦκα, οὔτε ἄλλα φρούτα οὔτε καὶ ὑποπροϊόντα τῶν σταφυλιῶν καὶ τῆς ἐληᾶς ἀκόμα (ἡ λέξη στέμφυλα εἶναι κοινὴ γιὰ τὰ ὑπολείμματα τόσο τῶν σταφυλιῶν ὅσο καὶ τῆς ἐληᾶς μετὰ τὴν ἐξαγωγή μὲ πιεστήριο τῶν ρευστῶν οὐσιῶν), στὰ ὁποῖα τὴν κύρια θέσιν ἔχει τὸ τίσιπυρο. Αὐτὸ τὸ ἐνοίκιο ἔδιναν. Ποιὸς ὅμως μπορεῖ νὰ φέρῃ ἀντίρρηση, ὅτι μὲ τὸ νκαιρὸ τὰ δημόσια αὐτὰ κτήματα δὲν περιῆλθαν καὶ «κατὰ πλήρη κυριότητα» στοὺς ἐνοικιαστές;

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ (158 μ.Χ.) ἡ Μακεδονία, ὅπως καὶ ὅλη ἡ Ἑλλάς, ἦταν ὑπὸ ρωμαϊκὴ κατάκτηση, καὶ θὰ ἔπρεπε φυσικὰ κάθε ψήφισμα, ἂν ὄχι νὰ τίθεται ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τοῦ κατακτητῆ, τουλάχιστον νὰ κοινοποιεῖται σ' αὐτόν, ὅταν μάλιστα ἀφοροῦσε δημόσια κτήματα, στὰ ὁποῖα εἶχαν μερίδιον καὶ οἱ Ρωμαῖοι. Καὶ αὐτὸ σημειώνεται πὼς ἐγίνε μετὰ τὴν φράσιν (στίχ. 8 καὶ 9) «ἀπεστάλακμεν πρὸς σέ, καθ' ἅπερ ὁ νόμος συντάσσει». Τώρα ποιὸς ἦταν

ὁ Ρωμαῖος διοικητής, πού δηλώνεται μὲ τὸ «Σέ» καὶ πού εἶχε τὴν ἔδρα του ; Σ' αὐτὸ δὲν μποροῦμε νὰ ἀπαντήσουμε μὲ βεβαιότητα.

Εἶναι ὀλοφάνερη ἡ μεγάλη σημασία καὶ σπουδαιότητα τῆς ἐπιγραφῆς.

Πρῶτα ἐνδιαφέρει τὴν ἱστορία τοῦ Δικαίου καὶ ἰδιαίτερα θὰ τὴν προσέξουν οἱ νομικοί, πού ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ἐμπράγατο καὶ τὸ διοικητικὸ δίκαιο.

Ὑστερα ἐκ τῶν ὑστέρων ἔρχεται νὰ ἀποδείξη, ὅτι ὀρθὰ ἡ ὑπηρεσία τοπωνυμίων τοῦ ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν, πολὺ μετὰ τὸ 1913, ταύτισε, βασιζόμενη μόνο σὲ μνεῖες ἀρχαίων συγγραφέων καὶ καθόλου σὲ ἀρχαιολογικὰ κατάλοιπα, τὸ νέο χωριό, πού ἄκουε στὸ κακόηχο ὄνομα «Πόρνα» μὲ τὴν ἀρχαία πόλη «Γάζωρος». Αὐτὸ δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι τὸ ἐπέτυχε σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις ὀνομασίας νέων χωριῶν ἢ μετονομασίας παλαιῶν μὲ ὀνόματα ἀρχαίων πόλεων. Στὴν ἴδια ἀκριβῶς θέση ἢ λίγο βορειότερα βρισκονταν καὶ ἡ ἀρχαία πόλη Γάζωρος. Μιὰ προανασκαφικὴ ἔρευνα, ἡ ὁποία δὲν θὰ στοιχίσῃ καὶ πολλά, θὰ ἀνακαλυψῇ εὐκόλα τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως «ἡ Γάζωρος», τὰ ὁποῖα ὑπόσχονται ἀσφαλῶς πλούσια συγκομιδὴ. Τόσο ὀνομαστὸς ἦταν ὁ ναὸς τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος στὴ Γάζωρο ὥστε ἡ θεὰ καὶ τὴν ὀνομασία «Γαζωρῆτις Ἀρτεμις» νὰ πάρῃ, καὶ ὡς «Γαζωρῆτις Ἀρτεμις» νὰ λατρεύεται ἀκόμα καὶ στὴν Σκύδρα καὶ στὴν Πέλλα, ὅπως δείχνουν ἐπιγραφές πού βρέθηκαν ἐκεῖ. Ἀλλὰ τὸν λόγο γιὰ τὴν ἔρευνα αὐτὴ ἔχει ἡ ἀρμοδία ὑπηρεσία τοῦ ὑπουργείου Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως.

Μιὰ πολὺ μεγάλη ὑπηρεσία προσφέρει ἡ ἐπιγραφή αὐτὴ στοὺς εὐγενικοὺς κατοίκους τοῦ χωριοῦ. Πρόκειται γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τοῦ παλαιοῦ κακόηχου ὀνόματος. Μὲ στενοχώρια θυμοῦνται οἱ ἡλικιωμένοι τὴν ἐποχὴ, πού ἦταν ἀναγκασμένοι νὰ ὀνομάζουν τὸ χωριὸ τους «Πόρνα». Μὲ ἀνακούφιση δέχτηκαν τὸ καινούργιο ὄνομα, τὸ ὁποῖο γρήγορα ἐκτόπισε τὸ παλιὸ πρᾶγμα πού δὲν συνέβηκε στὰ γύρω χωριά, τὰ ὁποῖα καὶ σήμερα ὀνομάζονται ἀπὸ τοὺς κατοίκους κάπου-κάπου καὶ μὲ τὰ παλιὰ τους ὀνόματα.

Ἀπὸ τὸ λεξιλόγιο τῆς ἐπιγραφῆς οἱ περισσότερες λέξεις εἶναι δηλωτικὲς ὀπωροφόρων δένδρων ἢ ἀφοροῦν τὰ ὀπωροφόρα δένδρα, ἡ δὲ λέξις «ὀπώρα» ἀναφέρεται δύο φορές. Ἄρα στὸ χωριὸ σὲ μεγάλη ἔκταση ἦταν διαδεδομένη ἡ ὀπωροκαλλιέργεια καὶ ὁ τόπος ἦταν ἕνας πραγματικὸς ὀπωρώνας. Καὶ σήμερα συμβαίνει αὐτὸ στὸ χωριό. Καὶ μπορεῖ νὰ σπανίζει ἡ ἔληά, ὅμως τ' ἀμπέλια, οἱ ἀπιδιές, οἱ κεραιές καὶ οἱ μηλιές, ἀφθονοῦν καὶ δίνουν σημαντικὲς ἐσοδεῖς στοὺς κατοίκους. Ἀσφαλῶς ἡ πόλη παρὰλληλα πρὸς τὸ ὄνομα «Γάζωρος» εἶχε καὶ τὴν ὀνομασίαν «ὀπωρών». Μπορεῖ νὰ ἰσχυρισθῇ κανεὶς ὅτι αὐτὸ εἶναι μεγάλο ἄλλα, γιὰ τὴν ἀρχαία κείμενα πού σώθηκαν δὲν μᾶς ἀναφέρουν τὴ λέξη «ὀπωρών» καὶ πολλοὶ τὴν θεωροῦν σὰν νεόπλαστη λόγια λέξη. Μὰ μήπως τὰ ἀρχαία κείμενα διέσωσαν ὅλο τὸ λεξιλογικὸ θησαυρὸ τῶν ἀρχαίων ; Ἡ ἐπιγραφή μας λ.χ. προσθέτει μιὰ καινούργια λέξη στη γλῶσσα μας, τὴν «μνημονίδοιμα». Γιὰ τὴν ἀπορρίψουμε ὅτι ἡ λέξη «ὀ-

πωρών» προσφέρονταν ἀπὸ τοὺς προπάτορές μας δίπλα στὶς «ἐλαιών», «ἀμπελών», «ροδών»; Ὅπωςδήποτε καὶ στὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχε ἡ λέξις αὐτή, ἀλλὰ στὸν μεσαίωνα θὰ ἦταν ἀσφαλῶς στὸ στόμα τῶν προγόνων μας. Καὶ τὴν λέξι «Ὅπωρών», σὰν πιὸ εὐκόλη καὶ γιὰ ἀνταποκρίνονταν στὴν πραγματικότητα, καθιέρωσαν οἱ Τοῦρκοι γιὰ τὴν ὀνομασία τοῦ χωριοῦ καὶ ἀπὸ τὴν αἰτιατική της «Ὅπωρῶνα» σχημάτισαν τὸ κακόηχο ὄνομα «Πόρνα».

Περισσότερες δυσκολίες ἔχει ἡ ἀναγωγή τοῦ «Πόρνα» στὸ «ὄπωρῶνης» (=πωλητὴς ὄπωρῶν), ποὺ ἦταν ἤδη ἀρχαία λέξις. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ ζήτημα, στὸ ὄνομα «Πόρνα» ὑπάρχει ἡ λέξις «ὄπώρα» καὶ ἄς μὴ στενοχωροῦνται καθόλου οἱ Γαζωρίτες καθὼς καὶ ὅσοι φέρουν τὸ οἰκογενειακὸ ὄνομα «Πόρναλης» (=αὐτός, ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὴν Πόρνα)—καὶ εἶναι πολλοὶ ποὺ ὀνομάζονται ἔτσι καὶ στὶς Σέρρες καὶ στὰ περίχωρα—γιὰ τὴν ἡ προέλευση τοῦ ὀνόματός τους δὲν εἶναι καθόλου εὐτελής, ἀντίθετα μάλιστα εἶναι εἰδυλιακὴ καὶ εὐγενική.

Καὶ ἡ ἔθνικὴ σημασία τῆς ἐπιγραφῆς δὲν εἶναι μικρὴ. Μία ἀκόμα ἐπιγραφὴ σὲ σημαντικὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴ θάλασσα βρέθηκε στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Μακεδονίας, γραμμὴν σὲ ἄρτια ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ μὲ περιεχόμενο, ποὺ μαρτυρεῖ ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶχαν τέλεια πολιτικὴ ὀργάνωση μὲ θεσμοὺς διοικητικοὺς καὶ νομικοὺς, ποὺ προκαλοῦν τὸ θαυμασμό. Μόνο ἑλληνικὲς ἐπιγραφὲς καὶ κατάλοιπα ἑλληνικῆς ζωῆς, κρύβει στὰ σπλάχνα της αὐτὴ ἡ γῆ, ποὺ ἀντιπροσωπεύουν ὅλες τὶς χρονικὲς περιόδους καὶ μαρτυροῦν ὅτι οἱ ἔλληνες ἦταν ἀπὸ ἀνέκαθεν οἱ μόνοι καὶ μόνιμοι κάτοχοί της.

Ἔτσι πρόχειρα ἡ βιβλιογραφικὴ δυνατότητα τῆς ἐπαρχίας ἐπέτρεψε τὴ δημοσίευση τῆς σημαντικῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς καὶ ὁ ὑποφαινόμενος ἐλπίζει, ἐφ' ὅσον μὲ τὴ δημοσίευση αὐτὴ διαπιστωθῆ πὼς ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι ἀνέκδοτη ὅτι θὰ μπορέσει νὰ κἀνῃ καὶ πληρέστερη καὶ περισσότερο ἐπιστημονικὴ ἔκδοση.

Σημείωσις :

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον τοῦ καθηγητοῦ κ. Τρυφερούλη, ἐδόθη πρὸς δημοσίευσιν πρὸς τὸν ἡμερήσιον τύπον, πρὸ τῆς εἰς τὰ «Σερραϊκὰ Χρονικά» δημοσιεύσεώς του, διότι ἐκρίθη σκόπιμον ὅπως ἡ ἀποκάλυψις τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης ἐνεπιγράφου πλακὸς τοῦ Γαζώρου, λάβῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος τὸ συντομώτερον.

Ἡ ἐκ τῆς δημοσιεύσεως τούτου εἰς τὴν «Καθημερινὴν» προκλήθεισα ἐντύπωσις εἰς τοὺς εἰδικοὺς ὑπῆρξεν ἄμεσος. Ὁ κ. Claud Vatin τῆς ἐν Ἀθῆναις Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας, εἰς μελέτην του δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸν 86ον τόμον τοῦ «Bulletin de Correspondance Hellenique» ἐξαιρεῖ τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐπιγραφῆς καὶ βάσει ἐπιστημονικῶν κριτηρίων καὶ ἐπιχειρημάτων, συμπληροῖ καὶ ἀποκαθιστᾷ εἰς τινὰ σημεῖα τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Τρυφερούλη ἀπόδοσιν τῆς ἐπιγραφῆς. Ὁ δὲ φιλόλογος κ. Μίλτης Παρασκευαΐδης, ἔχων ὑπ' ὄψιν του ἀμφοτέ-

ρους τοὺς προαπασχοληθέντας, ἀξιοποιεῖ καὶ ὑπογραμμίζει ἔτι περαιτέρω τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐνεπιγράφου Γαζωρείας πλακός, διὰ τὸν Μακεδονικὸν Ἑλληνισμόν τοῦ βορεινοῦ ἐκείνου τμήματος τῆς Ἑλλάδος, εἰς ἄρθρον τοῦ δημοσιευθέν εἰς τὴν «Καθημερινήν» τῆς 7 Αὐγούστου 1962 καὶ εἰς εἰδικὸν ἐπίσης Σχόλιον εἰς τὸ 4ον τεῦχος, τοῦ μηνὸς Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου 1962, τοῦ διμηνιαίου περιοδικοῦ «Νέες Μορφές» τὸ ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Προκοπίου.

Καὶ ὅσον ἀφορᾷ μὲν τὴν μελέτην τοῦ κ. Vatin παραπέμπομεν τὸν ἐνδιαφερόμενον καὶ φιλόστορα ἀναγνώστην, εἰς τὸν ἄνω μνημονευθέντα 86ον Τόμον τοῦ περιοδικοῦ τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν.

Πρὸς ἐνημέρωσιν ὅμως τῶν ἀναγνωστῶν μας, κρίνομεν σκόπιμον νὰ καταχωρήσωμεν κατωτέρω τὸ λίαν διαφωτιστικὸν ἄρθρον τοῦ κ. Πυρρσσευαῖδη, δεδομένου ὅτι τοῦτο ἐγράφη ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ δημοσιεύματος τοῦ κ. Κ. Τρυφερούλη καὶ τῆς μελέτης τοῦ κ. Βατέν.

Π. Π.

Ἡ ἀποκαλυπτικὴ σημασία τῆς ἐπιγραφῆς ΓΑΖΩΡΟΥ ΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ

Μὲ βάσιν ἓνα δημοσίευμα τῆς «Καθημερινῆς» τῆς 7ης Δεκεμβρίου 1961 ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀρχαία ἐπιγραφή ἐξ 27 στίχων τοῦ 158 μ.Χ. εἰς τὸ χωρίον Γάζωρον», τὸ ὁποῖον εἶχε γραφῆ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Τρυφερούλη, ἐδημοσιεύθη κατ' αὐτὰς νέα ἐνδιαφέρουσα μελέτη περὶ τοῦ ἰδίου ἐπιγραφικοῦ μνημείου τοῦ νομοῦ Σερρῶν ἀπὸ τὸν κ. Claude Vatin μὲ τὸν τίτλον «Une inscription inédite de Macedoine» εἰς τὸν κυκλοφορήσαντα τὴν ἑβδομάδα αὐτὴν πολυσέλιδον 86ον τόμον τοῦ «Bulletin de Correspondance Hellénique» (σ. 57—63).

Τὸ σύγχρονον χωρίον Γάζωρος, παρὰ τὸ ὁποῖον ἀνεκαλύφθη ἡ ἐπιγραφή αὐτή, εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ αὐτοκινητοδρόμου Σερρῶν—Δράμας, πρὸς δυσμὰς καὶ πλησίον τῆς Νέας Ζίχνης.

Μὲ τὴν παραμέλησιν τῶν πνευματικῶν ἐκδηλώσεων τῆς ἑλληνικῆς ἐπαρχίας καὶ μὲ τὴν ἀδιαφορίαν πὺν ἐπιδεικνύεται ἀνέκαθεν διὰ τὸν ἐπαρκῆ πλουτισμὸν τῶν βιβλιοθηκῶν ὅλης τῆς Ἑλλάδος, ἀκόμη καὶ τῶν Ἀθηνῶν. ὁ κ. Τρυφερούλης, ἐγκατεστημένος εἰς τὰς Σέρρας ἀντεμετώπισε τεραστίας δυσχερείας εἰς τὴν φιλότιμον προσπάθειάν του νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν διὰ τῆς «Καθημερινῆς» τὸ ἀποκαλυπτικώτατον περιεχόμενον μιᾶς σπασμένης πλάκας πὺν εἶναι ἀπὸ τὸ 1958 παραρριγμένη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ κοινοτικοῦ καταστήματος τῆς συγχρόνου Γαζώρου.

Ὁ κ. Βατέν εὑρίσκει εἰς τὸ δημοσίευσμά του ἐπιχειρήματα διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ἐσφαλμένως ἔχει μετονομασθῆ εἰς Γάζωρον τὸ χωρίον πὺν ἐλέγετο προη-